

Gemeente Westland

Slotwijziging 2024

Inleiding en leeswijzer

Dit document bevat de Slotwijziging 2024. In deze actualisatie wordt gerapporteerd over afwijkingen op de (eerder bijgestelde) begroting. Het doel van deze slotwijziging is om – in aanvulling op de 2^e Afwijkingenrapportage – een zo realistisch mogelijke inschatting te maken van het te verwachten resultaat over 2024. We streven er hiermee naar om mogelijke onrechtmatigheden en grotere afwijkingen in de jaarrekening te voorkomen. De slotwijziging is de laatste begrotingswijziging van dit jaar.

De financiële mutaties die wij hebben opgenomen zijn onontkoombare mutaties als gevolg van exogeen onontkoombare ontwikkelingen en financieel technische mutaties. Er is geen nieuw beleid opgenomen.

In de door u vastgestelde Financiële verordening gemeente Westland 2023 is opgenomen dat de tussentijdse rapportages de mutaties van baten en lasten per programma laten zien. Per programma bestaat de financiële tabel daarvoor uit de volgende onderdelen:

1. Saldo van het desbetreffende programma inclusief de hierop door de raad reeds vastgestelde begrotingswijzigingen.
2. Effecten van de septembercirculaire uit het gemeentefonds.
3. Effecten van bijstelling omslagrente.
4. Bedragen die leiden tot een bijstelling van het programmatotaal maar geen effect op het begrotingssaldo hebben. Het gaat in deze rubriek om technische mutaties:
  - a. Neutrale mutaties waarbij er sprake is van een neutraal verloop binnen de totale begroting en er daarom geen mutatie in het begrotingssaldo plaatsvindt. Bijvoorbeeld verrekening tussen programma's;
  - b. Mutaties waarbij er sprake is van een evenredige (en derhalve neutrale) mutatie in de reserves, die een nadeel of voordeel compenseert door respectievelijk een onttrekking of toevoeging aan de reservepositie. Uiteraard voor zover deze bijstelling past binnen de eerder door uw raad genomen besluiten.
5. Overige mutaties met effect op het begrotingssaldo: Mutaties waarbij er een voordeel of nadeel ontstaat, hetgeen leidt tot bijstelling van het begrotingssaldo. Hierbij geldt dat mutaties die lager zijn dan de vastgestelde rapportagegrens (€ 50.000) niet verder worden toegelicht.

In het opgenomen financieel overzicht in deze rapportage worden de effecten van de septembercirculaire (punt 2), bijstelling omslagrente (punt 3) en de budgettaire neutrale mutaties (punt 4) niet toegelicht. De toelichting op deze mutaties is als bijlage opgenomen.

Samenvatting

In de onderstaande samenvatting staan de mutaties in deze Slotwijziging 2024 die effect hebben op het saldo van de begroting.

Incidentele mutaties Slotwijziging met effect op saldo vanaf € 100.000

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Prog.	Omschrijving	V/N	2024
1	1	Commissie Omgevingskwaliteit (lasten)	N	191
2	1	Inhuur omgevingsvergunningen	N	199
3	1	Commissie Omgevingskwaliteit (baten)	V	159
4	1	Leges omgevingsvergunningen	V	275
5	5	Aanpak armoede en schulden	V	100
6	5	SKT	V	200
7a	5	Vrijval reserve Brede Toegang	V	785
7b	5	Dotatie reserve Sociaal Domein	N	785
8	8	Klimaatadaptie	V	125
9	7	Onderhoudswerkzaamheden Achtsprong	N	210
div	div	Omslagrente	N	1.243
div	div	Diverse mutaties kleiner dan € 100.000	V	113
		Totaal incidenteel	N	871

Septembercirculaire

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Septembercirculaire	V 2.526	V 520	V 175	N 18	N 106

Structurele mutaties Slotwijziging met effect op saldo vanaf € 100.000

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Prog.	Omschrijving	V/N	2024	2025	2026	2027	2028
1	7	Leerlingenvervoer	N	278	278	278	278	278
2	10	Dividend Evides	N	-	290	290	290	290
div	7	Mutatie kleiner dan € 100.000	N	36	36	36	36	36
		Totaal structureel	N	314	604	604	604	604

Recapitulatie

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	V/N	2024
Incidentele mutaties	N	871
Septembercirculaire	V	2.526
Structurele mutaties	N	314
Subtotaal	V	1.341

De 2^e Afwijkingenrapportage 2024 sloot met een voordeel van € 2,403 miljoen. Dit voordeel wordt nu gecorrigeerd met het saldo van de Slotwijziging 2024 (€ 1,341 miljoen voordelig).

Hierdoor ontstaat het volgende verwacht rekeningresultaat 2024:

Saldo begroting incl. wijzigingen	€ 2,403 miljoen (voordelig)
Slotwijziging 2024	€ 1,341 miljoen (voordelig)
Verwacht resultaat 2024	€ 3,744 miljoen (voordelig)

Effect Slotwijziging op het meerjarenperspectief

Structurele afwijkingen, die gemeld zijn in deze Slotwijziging, leiden tot een gewijzigd financieel meerjarenperspectief (FMP). Bij de Kadernota 2025 maakt het college een integrale afweging tussen nieuwe ontwikkelingen/wensen in relatie tot de beschikbare financiële middelen om te komen tot een structureel sluitende begroting 2026 – 2029.

(bedragen x € 1 miljoen)

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Begroting 2025-2028	V 1,725	N 2,855	N 1,258	V 0,299
Structureel effect 2 ^e AFWR	N 1,231	N 1,231	N 1,839	N 1,839
Septembecirculaire	V 0,520	V 0,175	N 0,018	N 0,106
Aankondiging decembecirculaire	V 0,250	V 0,475	V 0,740	V 1,000
Subtotaal	V 1,264	N 3,436	N 2,375	N 0,646
Structureel effect Slotwijziging	N 0,604	N 0,604	N 0,604	N 0,604
Effect bijstelling MIP 2024	V 0,950	V 0,300	V 0,100	N 0,250
Gewijzigd FMP	V 1,610	N 3,740	N 2,879	N 1,500

Voor de aankondiging decembecirculaire zie de raadsinformatiebrief over de effecten van de septembecirculaire. Het effect bijstelling MIP 2024 wordt tijdens dezelfde raadsvergadering (11 december 2024) toegelicht via een apart raadsvoorstel.

Voorgestelde verhoging OZB

Bij de besluitvorming over de Begroting 2025 in de raad van 13 november 2024 is het amendement “inzake dekkingsvoorstel programmabegroting” aangenomen. In dit amendement is de voorgestelde jaarlijkse verhoging van de OZB met ingang van 2026 omgezet in een taakstelling. Alleen de verhoging voor 2025 is in stand gebleven. Deze taakstelling moet nader ingevuld worden vanuit de resultaten van de maatregelen naar aanleiding van het nog op te stellen handelingsperspectief. Dit handelingsperspectief zal geboden worden bij de Kadernota 2025. De provinciaal toezichthouder kan mogelijk van oordeel zijn dat de nu in de begroting opgenomen taakstelling onvoldoende concreet is en derhalve geen onderdeel mag zijn van het begrotingssaldo.

In de onderstaande tabel is ter beeldvorming, het FMP gepresenteerd indien de taakstelling niet wordt gerealiseerd c.q. wordt geaccepteerd door de provinciaal toezichthouder.

(bedragen x € 1 miljoen)

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Gewijzigd FMP	V 1,610	N 3,740	N 2,879	N 1,500
Verhoging OZB (4%)	N 1,513	N 1,513	N 1,513	N 1,513
Taakstelling n.a.v. amendement	-	N 1,592	N 3,266	N 5,027
Gewijzigd FMP zonder OZB (4%)	V 0,097	N 6,845	N 7,658	N 8,040

Financiële hoofdlijnen

De primaire begroting 2024-2027 is in november 2023 vastgesteld zonder saldo in 2024. Na het vaststellen van de primaire begroting 2024 heeft de raad enkele besluiten genomen die consequenties hebben op het saldo van de begroting.

Saldo begroting ultimo september 2024

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2024
Saldo primaire begroting 2024-2027	0
Raadsbesluit nieuwe systematiek MIP (dec 2023)	V 48
Raadsbesluit lokale heffingen (dec 2023)	V 17
Raadsbesluit 1e Afwijkingenrapportage 2024 (sept 2024)	V 563
Raadsbesluit 2 ^e Afwijkingenrapportage 2024 (nov 2024)	V 1.775
Bijgesteld saldo begroting 2024	V 2.403

De 2^e Afwijkingenrapportage 2024 sloot met een voordeel van € 2,403 miljoen. Dit voordeel wordt nu gecorrigeerd met het saldo van de Slotwijziging 2024 (€ 1,341 miljoen voordelig).

Hierdoor ontstaat het volgende verwacht rekeningresultaat 2024:

Saldo begroting incl. wijzigingen	€ 2,403 miljoen (voordelig)
Slotwijziging 2024	<u>€ 1,341 miljoen (voordelig)</u>
Verwacht resultaat 2024	€ 3,744 miljoen (voordelig)

Slotwijziging 2024

(bedragen x € 1.000)

Programma	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Algemene uitkering	Omslag- rente	Neutrale mutaties	Overige mutaties	Nieuwe raming
Saldo excl. reservemutaties							
Programma 1 Ruimtelijke ordening	6.863	9.893	0	-1	253	390	10.535
Programma 2 Volkshuisvesting	1.261	1.491	0	-1	-59	0	1.431
Programma 3 Gebiedsontwikkeling	52.844	52.072	0	-0	-9.302	0	42.770
Programma 4 Mobiliteit en economie	6.111	13.498	0	-13	-61	0	13.423
Programma 5 Zorg, welzijn en cultuur	132.969	162.279	0	-62	-1.220	-365	160.632
Programma 6 Openbare orde en veiligheid	12.812	14.127	0	-27	-336	0	13.764
Programma 7 Sport, onderwijs en recreatie	19.439	24.411	7	-746	-7	524	24.188
Programma 8 Openbare ruimte	81.117	91.869	0	-1.021	-7	-125	90.716
Programma 9 Politiek en bestuur	5.210	5.747	0	0	-5	-9	5.733
Programma 10 Financiën en Algemene dekkingsmiddelen	9.106	1.430	152	3.232	-346	-67	4.401
Programma 11 Organisatie en overhead	49.904	50.631	0	-54	985	0	51.562
Totaal lasten per programma	377.636	427.447	159	1.305	-10.105	348	419.155
Programma 1 Ruimtelijke ordening	-5.278	-5.282	0	0	0	-434	-5.716
Programma 2 Volkshuisvesting	-436	-560	0	0	0	0	-560
Programma 3 Gebiedsontwikkeling	-50.624	-39.767	0	0	9.300	0	-30.467
Programma 4 Mobiliteit en economie	-867	-5.872	0	0	0	0	-5.872
Programma 5 Zorg, welzijn en cultuur	-26.267	-46.052	0	0	-15	0	-46.067
Programma 6 Openbare orde en veiligheid	-152	-1.190	0	0	0	0	-1.190
Programma 7 Sport, onderwijs en recreatie	-2.657	-6.999	0	0	0	0	-6.999
Programma 8 Openbare ruimte	-39.113	-42.377	0	0	0	0	-42.377
Programma 9 Politiek en bestuur	-7	-7	0	0	0	0	-7
Programma 10 Financiën en Algemene dekkingsmiddelen	-250.909	-260.922	-2.685	-54	0	29	-263.633
Programma 11 Organisatie en overhead	-770	-818	0	0	0	0	-818
Totaal baten per programma	-377.080	-409.846	-2.685	-54	9.285	-405	-403.706
Saldo baten en lasten	556	17.601	-2.526	1.251	-820	-58	15.448
Stortingen reserves	4.425	19.257	0	0	-1.229	785	18.813
Onttrekkingen reserves	-4.981	-39.260	0	-8	2.049	-785	-38.004
SALDO TOTAAL:	0	-2.402	-2.526	1.243	0	-58	-3.744

Een min-bedrag is een voordeel, baat, onttrekking uit reserve, voordelig saldo.

Programma 1 Ruimtelijke ordening

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	V/N	Bedrag
Commissie Omgevingskwaliteit meer aanvragen (lasten)	N	191
Inhuur omgevingsvergunningen	N	199
Totaal lasten	N	390
Commissie Omgevingskwaliteit meer aanvragen (baten)	V	159
Leges omgevingsvergunningen	V	275
Totaal baten	V	434

Product: Vergunningsverlening, toezicht en handhaving (VTH)

Commissie Omgevingskwaliteit meer aanvragen (lasten) - € 191.000 nadeel

Commissie Omgevingskwaliteit meer aanvragen (baten)- € 159.000 voordeel

Samenvoegen van Welstand- en Monumentencommissie:

De Welstandscommissie en Monumentencommissie zijn sinds dit jaar samengevoegd in de Commissie Omgevingskwaliteit. Deze wordt met name door leden vanuit de Stichting Dorp Stad & Land (DSL) bemenst. Voorheen gold dit ook voor de Welstandscommissie. De Monumentencommissie bestond uit direct door de gemeente aangestelde mensen die betaald werden uit een andere post. De kosten voor deze werkzaamheden zijn binnen deze post komen te vervallen en worden nu bij Welstand geschreven, het is dus een plus bij Welstand.

Werkzaamheden: Wanneer er meer werkzaamheden en vergunningen verleend worden, stijgen ook de kosten voor inzet van de commissie.

Verhogen van de maximum bedragen: DSL heeft de maximum tarieven voor de advisering verhoogd. In 2022 was dat € 2250,-, in 2023 was het € 4000,- en in 2024 is het € 6000,-. Deze tarieven hebben we ook in de desbetreffende legesverordeningen opgenomen, alleen komt het regelmatig voor dat het jaar van indiening niet overeenkomt met het jaar van advisering. DSL rekent op het moment van advisering, maar wij moeten het moment van indiening aanhouden voor het berekenen van de leges. Hierdoor ontstaat een verschil.

Aantallen op jaarbasis verschillen: Voor veel aanvragen geldt dat ze het ene jaar ter advisering zijn voorgelegd en het jaar erop worden verleend. Hierdoor komen de kosten en baten van Welstand in verschillende jaren te liggen en ontstaan er verschillen. Dat zal het ene jaar positief zijn en een andere keer negatief.

Vooroverleg: DSL rekent 100,- voor vooroverlegzaken. Deze berekenen we op dit moment niet door bij de leges van het vooroverleg. Het is wenselijk de kosten van het vooroverleg zo laag mogelijk te houden

Inhuur omgevingsvergunningen - € 199.000 nadeel

Jaarlijks wordt een inschatting en Uitvoeringsprogramma VTH gemaakt rondom de verwachte taken inzake bouwaanvragen en controles. Met de overgang naar de Omgevingswet, de piek aan bouwaanvragen eind 2023 en nieuwe beleidsregels (zoals Hemelwaterverordening), was de noodzaak er om in 2024 capaciteit bij te plussen. Dit heeft geresulteerd in verhoogde uitgaven bij inhuur.

Leges omgevingsvergunningen - € 275.000 voordeel

Legesinkomsten worden jaarlijks ingeschat op basis van verwachte bouwaanvragen en economische ontwikkelingen. Het is onmogelijk dit juist in te schatten. Voor 2024 verwachten we uit te komen op een positief resultaat.

Programma 2 Volkshuisvesting

In dit programma zijn er geen overige mutaties die een toelichting vergen. De reservemutaties zijn toegelicht in bijlage 2.

Programma 3 Gebiedsontwikkeling

In dit programma zijn er geen overige mutaties die een toelichting vergen.

Overige ontwikkelingen

Het college verwacht in 2024 een vaststellingsovereenkomst te sluiten waarin de financiële afspraken en afronding van de Samenwerkingsovereenkomst met HOC worden vastgelegd. Eventuele financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting die voortvloeien uit de overeenkomst worden verwerkt bij een volgend P&C-document.

Programma 4 Mobiliteit en economie

In dit programma zijn er geen overige mutaties die een toelichting vergen. De reservemutaties zijn toegelicht in bijlage 2.

Programma 5 Zorg, welzijn en cultuur

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	V/N	Bedrag
Aanpak armoede en schulden	V	100
Begeleiding crisissituatie jeugd	V	65
SKT	V	200
Totaal lasten	V	365
Vrijval reserve Brede Toegang	V	785
Dotatie reserve Sociaal domein	N	785
Totaal reserve	-	-

Product: Schuldhulpverlening

Aanpak armoede en schulden - € 100.000 voordeel

Via de Meicirculaire 2024 zijn structurele middelen toegekend aan de gemeente voor de aanpak van armoede en schulden. Door de korte(re) periode waarin de uitgaven (hebben) kunnen plaatsvinden in 2024, houden we dit jaar incidenteel geld over. Voor de jaren 2025 e.v. verwachten we het volledige budget in te gaan zetten.

Product: Jeugd

Begeleiding crisissituatie jeugd - € 65.000 voordeel

In 2024 verwachten we geen uitgaven voor "begeleiding crisissituatie", omdat er geen gebruik hoeft te worden gemaakt van de regeling. Hierdoor kan incidenteel € 65.000 vrijvallen.

Sociaal Kern Team (SKT) - € 200.000 voordeel

Een incidenteel voordeel op de bijdrage aan het Sociaal Kern Team (SKT) omdat het SKT enkele vacatures niet vervuld krijgt.

Reserve Brede Toegang

Vrijval restant Brede Toegang - € 785.000 voordeel

Bij de besluitvorming rondom de begroting 2024 is besloten om te stoppen met de Brede Toegang. Inmiddels is de financiële eindstand bekend. Per saldo is er van de beschikbare € 1,5 miljoen nog € 785.000 over. Dit restant in de reserve Brede Toegang kan in 2024 vrijvallen.

Reserve Sociaal Domein

Dotatie reserve Sociaal domein - € 785.000 nadeel

Voor het realiseren van de 2%-maatregel en het verder toekomst bestendig maken van het sociaal domein worden voorstellen uitgewerkt om te komen tot normaliseren in het sociaal domein. Naast de besparingen die dit op gaat leveren zal dit de eerste 2 jaar ook investeringen met zich meebrengen. Aan de uitwerking wordt in het laatste kwartaal van 2024. De raad zal hierover nog in 2024 worden geïnformeerd. Om deze investeringen te kunnen dekken wordt voorgesteld de vrijval vanuit de reserve Brede toegang te storten in de reserve Sociaal domein. De investeringen

passen binnen de doelstellingen van de reserve Sociaal domein. Bij de 1ste voortgangsrapportage 2025 is bekend hoeveel er exact nodig is om te investeren. De onttrekkingen zullen dan middels een begrotingswijziging aan de raad worden voorgelegd en een eventueel overschot ten op zichte van de beschikbare € 785.000 zal dan vrij vallen.

De overige reservemutaties zijn toegelicht in bijlage 2.

Programma 6 Openbare orde en veiligheid

In dit programma zijn er geen overige mutaties die een toelichting vergen.

Programma 7 Sport, onderwijs en recreatie

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	V/N	Bedrag
Leerlingenvervoer	N	278
Onderhoudswerkzaamheden Achtsprong	N	210
Mutatie kleiner dan € 50.000	N	36
Totaal lasten	N	524

Product: Onderwijs

Leerlingenvervoer - € 278.000 nadeel structureel

De stijging van de vervoerskosten kent twee hoofdoorzaken, resulterend in een totaal tekort van € 278.000. Dit tekort is als volgt verdeeld:

- Hoger gebruik van leerlingenvervoer (€ 128.000): De vervoerskosten zijn gestegen door een toename van het aantal leerlingen dat gebruik maakt van het vervoer en er is sprake van vervoer naar verder gelegen scholen.
- Ingebrekestelling van de vorige vervoerder (€ 150.000): Er zijn lopende procedures met een vervoerder die niet aan de voorwaarden van het contract voldeed. Hierdoor is een nieuwe aanbieder gecontracteerd die hogere tarieven in rekening brengt, met hogere kosten tot gevolg. Hierbij wordt onderzocht of terugvordering van deze kosten mogelijk is.

Product: Onderwijshuisvesting

Onderhoudswerkzaamheden Achtsprong - € 210.000 nadeel

Er zijn groot onderhoud werkzaamheden uitgevoerd zoals vervangen van het plafond en een aantal technische installaties. Ook zijn er rioolwerkzaamheden uitgevoerd die niet waren voorzien. Overschrijding bedraagt € 210.000 en wordt ten laste gebracht van het begrotingssaldo.

Programma 8 Openbare ruimte

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	V/N	Bedrag
Klimaatadaptie	V	125
Totaal lasten	V	125

Product: Klimaatadaptie

Klimaatadaptie - € 125.000 voordeel

Er is vrijval van budget in verband met het niet doorgaan van het opstellen van de strategische samenwerkingsagenda met Delfland (HHD), het opstellen van het beleid met betrekking tot hemelwaterbasins Glastuinbouw en de onderzoek analyses voor grondwater

Programma 9 Politiek en bestuur

In dit programma zijn er geen overige mutaties die een toelichting vergen. Met betrekking tot het collegevervoer is er sprake van meer vervoersbewegingen na corona. Deze meerkosten kunnen worden opgevangen binnen het begrotingsprogramma. In een volgend P&C document zal de begroting hierop aangepast worden. De kosten rondom representatie en kabinetszaken zijn toegenomen. Voor 2024 kan dit worden opgevangen binnen het begrotingsprogramma. Voor 2025 is in de Kadernota 2024 en de Begroting 2025 een post hiervoor opgenomen.

Programma 10 Financiën en Algemene dekkingsmiddelen

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	V/N	Bedrag
Afwikkeling Vennootschapsbelasting	V	67
Totaal lasten	V	67

Product: Algemene uitkering gemeentefonds en stelposten

Afwikkeling Vennootschapsbelasting - € 67.000 voordeel

Wij hebben met de Belastingdienst een compromis bereikt over de afrekening van de Vennootschapsbelasting 2016-2022. Het compromis is op basis van een gewijzigde rekensystematiek. Tevens is de wetgeving gewijzigd ten aanzien van de aftrekbare rente. De gevolgen van het compromis zijn als volgt:

- Het verschil tussen de opgelegde aanslagen en de nieuwe aanslagen over de jaren 2016-2020 is € 1.282.256 inclusief € 599.065 aan belastingrente.
- De voorlopige aanslag VPB over 2021, inclusief de belastingrente, is € 10.435.
- De vermindering van de voorlopige aanslag VPB over 2022, inclusief de belastingrente, is € 1.088.736.
- De voorlopige aanslag VPB 2024 bedraagt: € 884.117.

Het totaal van bovenstaande is € 1.087.000. In onze begroting is voor 2024 een bedrag opgenomen van € 1.155.000. Dit leidt tot een voordeel van € 67.000.

In de eerstkomende vergadering van de auditcommissie, zal een verdiepende toelichting worden gegeven op de inhoud en achtergronden van het compromis dat is bereikt.

Product: Treasury

Dividend Evides - € 290.000 nadeel (vanaf 2025 en verder)

Evides heeft voor de jaren 2025-2029 hun jaarlijks verwachte dividenduitkering met € 290.000 naar beneden bijgesteld. Deze daling is tijdelijk van aard en is toegelicht in het ondernemingsplan van Evides. Belangrijkste oorzaak is de toegenomen investeringsopgave en renteontwikkelingen. Evides staat (net als de andere Nederlandse drinkwaterbedrijven) momenteel voor grote en complexe uitdagingen. Als gevolg van de bevolkingsgroei (woningbouw) en toename van bedrijfsactiviteiten stijgt de drinkwatervraag de komende jaren. Aan de andere kant is er sprake van een verminderende beschikbaarheid van zoet water door een toenemende verontreiniging van bronnen (PFAS, zout, medicijnresten, nitraat) en klimaatveranderingen (lagere afvoer Maas en verdroging). Dit maakt de inzet van geavanceerde zuiveringstechnologieën noodzakelijk. Ook andere maatschappelijke ontwikkelingen zoals de versnelling van de verduurzamingsopgave, spelen hierbij een belangrijke rol.

Programma 11 Organisatie en overhead

De mutaties binnen programma 11 worden inzichtelijk bij de jaarrekening, nadat de definitieve toerekeningen aan de programma's en investeringen zijn verwerkt. De reservemutatie met betrekking tot I&A is toegelicht in bijlage 2.

Bijlage 1: Toelichting kolom algemene uitkering en kolom omslagrente

Algemene uitkering

Na Prinsjesdag is de septembercirculaire 2024 verschenen. De circulaire bevat een bijstelling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor de jaren 2024-2029. Het effect van de circulaire op 2024-2028 wordt verwerkt in deze slotwijziging. Daarnaast is ook recent een betaalspecificatie ontvangen met actuelere gegevens over de verschillende betaalmaatstaven.

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt in 2024 voor een belangrijk deel bepaald door een raming van de ruimte onder het plafond voor gemeenten voor declaraties ten laste van het BTW-compensatiefonds (de verwachte ruimte wordt zoals gebruikelijk toegevoegd aan het gemeentefonds). Verder zijn er afrekeningen ontvangen over de jaren 2022 en 2023. Die leiden tot per saldo een ontvangst van € 581.000 in 2024.

In totaal neemt de algemene uitkering ten opzichte van de meicirculaire toe met € 2,685 miljoen.

In deze toename zijn ook enkele taakmutaties verwerkt. Het gaat bij taakmutaties om bijstellingen in de algemene uitkering die gekoppeld zijn aan specifieke activiteiten. In 2024 gaat het om:

- Alleenverdienersproblematiek	€	92.000
- Landelijke aanpak adreskwaliteit	€	22.000
- Kwaliteitseisen kinderopvang	€	7.000
- Wet betaalbare huur	€	<u>38.000</u>
Totaal	€	159.000

Het netto effect van deze mutaties op de begroting 2024 bedraagt € 2,526 miljoen. Meerjarig zijn de netto-effecten in 2025 en 2026 nog positief (€ 0,52 miljoen in 2025 en € 0,175 miljoen in 2026), daarna wordt het licht negatief (€ 0,018 miljoen in 2027 en € 0,106 miljoen in 2028).

De raad is via een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de effecten van de september-circulaire.

Omslagrente

Op grond van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) moeten de rentekosten volgens een verplichte berekeningsmethodiek worden omgeslagen over de boekwaarde van de investeringen en grondexploitaties. In de begroting 2024 is rekening gehouden met een omslagpercentage van 2,1%, hetgeen bij het raadsbesluit over een nieuwe systematiek voor het programmeren van investeringen (raadsbesluit december 2023) is herzien naar 2,2%. Op basis van de daadwerkelijke realisatie tot op heden stellen wij het omslagpercentage naar beneden bij tot 1,7%. Dit heeft een budgettair effect op de doorbelasting naar de gesloten circuits riolering, afval en grondexploitaties. De lagere doorbelaste rentelasten aan de gesloten circuits betekenen een lager renteresultaat voor de reguliere exploitatie. Dit nadeel is berekend op ruim € 1,2 miljoen. Tegenover de lagere doorbelasting aan de grondbank Westlandse Zoom, staat een mogelijk voordeel op het moment dat de gronden worden uitgegeven, omdat de renteafspraken zijn gebaseerd op de begrote omslagrente. Het moment van realisatie en de exacte omvang is op dit moment nog niet goed in te schatten, omdat de fiscale consequenties (VPB) eerst goed in beeld moeten worden gebracht.

Bijlage 2: Toelichting kolom neutrale mutaties

Neutrale mutaties zijn bijstellingen in de programmatotalen, die in totaal geen effect hebben op het begrotingssaldo. Het gaat in deze rubriek vaak om meer technische mutaties, bijvoorbeeld verrekening tussen programma's. Ook kunnen binnen een programma budgettaire neutrale wijzigingen optreden doordat zowel de lasten als de baten evenredig stijgen of dalen (we noemen dit volume-wijzigingen). Daarnaast zijn er mutaties waarbij er sprake is van een evenredige (en derhalve neutrale) mutatie in de reserves, die een nadeel of voordeel compenseert door respectievelijk een onttrekking of toevoeging aan de reservepositie. Uiteraard voor zover deze bijstelling past binnen de eerder door uw raad genomen besluiten.

Recapitulatie neutrale mutaties

(bedragen x € 1.000)				
Programma	Loonkosten	Reserve mutaties	Overig	Totaal neutrale mutaties
Saldo excl. reservemutaties				
Programma 1 Ruimtelijke ordening	253	0	0	253
Programma 2 Volkshuisvesting	-9	-50	0	-59
Programma 3 Gebiedsontwikkeling	-2	0	-9.300	-9.302
Programma 4 Mobiliteit en economie	-7	-54	0	-61
Programma 5 Zorg, welzijn en cultuur	-362	-873	15	-1.220
Programma 6 Openbare orde en veiligheid	-336	0	0	-336
Programma 7 Sport, onderwijs en recreatie	-7	0	0	-7
Programma 8 Openbare ruimte	-7	0	0	-7
Programma 9 Politiek en bestuur	-5	0	0	-5
Programma 10 Financiën en Algemene dekkingsmiddelen	-346	0	0	-346
Programma 11 Organisatie en overhead	828	157	0	985
Totaal lasten per programma	0	-820	-9.285	-10.105
Programma 1 Ruimtelijke ordening	0	0	0	0
Programma 2 Volkshuisvesting	0	0	0	0
Programma 3 Gebiedsontwikkeling	0	0	9.300	9.300
Programma 4 Mobiliteit en economie	0	0	0	0
Programma 5 Zorg, welzijn en cultuur	0	0	-15	-15
Programma 6 Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0
Programma 7 Sport, onderwijs en recreatie	0	0	0	0
Programma 8 Openbare ruimte	0	0	0	0
Programma 9 Politiek en bestuur	0	0	0	0
Programma 10 Financiën en Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0
Programma 11 Organisatie en overhead	0	0	0	0
Totaal baten per programma	0	0	9.285	9.285
Saldo baten en lasten	0	-820	0	-820
Stortingen reserves	0	-1.229	0	-1.229
Onttrekkingen reserves	0	2.049	0	2.049
SALDO TOTAAL:	0	0	0	0

Een min-bedrag is een voordeel, baat, onttrekking uit reserve, voordelig saldo.

Onderstaand worden beide elementen en overig toegelicht, voor zover het mutaties betreft groter dan € 50.000.

Loonkosten

Wegens de krapte op de arbeidsmarkt zijn we genoodzaakt om (duurdere) externe specialistische vakkennis extern in te huren. Deze kosten overschrijden de budgetruimte op de kosten van eigen personeel bij de overhead. Ter dekking van deze kosten wordt het restant van de stelpost loonontwikkeling (op programma 10) ad € 370.000 ingezet.

Tevens vindt op basis van de werkelijk gerealiseerde loonkosten tot op heden een herschikking plaats tussen de loonkosten van het primaire proces (die toebedeeld moeten worden aan de programma 1 t/m 10) en de loonkosten van de overhead in programma 11.

Reservemutaties

Gewoon thuis aanpassing woningen (programma 2 Volkshuisvesting)

In programma 2 Volkshuisvesting is gedekt uit de reserve sociaal domein € 100.000 beschikbaar voor aanpassen van woningen. De bedoeling was om hier een subsidieregeling voor op te zetten. Inmiddels is er voortschrijdend inzicht dat € 100.000 voor dit onderwerp onvoldoende armslag geeft om substantiële projecten aan te pakken. Daarom zal er een nieuwe subsidie regeling worden opgezet die begin 2025 ter besluitvorming zal worden voorgelegd. Deze regeling heeft een plafond van € 900.000 en een looptijd van 3 jaar. Het voorstel voor de dekking zal zijn de bestemmingsreserve volkshuisvesting. De beschikbare middelen uit de reserve sociaal domein zijn hierdoor niet meer nodig en de onttrekking van € 100.000 kan hiermee komen te vervallen. In de 2^e Afwijkingenrapportage is al een bedrag van € 50.000 afgeraamd om over te hevelen naar 2025. De overheveling in 2025 blijft nu achterwege.

Subsidie verplaatsen woningen (programma 4 Mobiliteit en economie)

In het kader van het raadsbesluit aangaande het duurzaamheidsfonds worden kosten gemaakt voor het verplaatsen van woningen. Deze kosten van € 458.000 worden gedekt door aanwending van de reserve Duurzaamheidsfonds.

Overheveling energietransitie naar 2025 (programma 4 Mobiliteit en economie)

In 2024 is er incidenteel ruimte ontstaan voor uitgaven m.b.t. energietransitie glastuinbouw omgeving. Onderzoekskosten worden gedekt uit specifieke uitkering van het rijk (SPUK CDOKE). Deze uitkering was nog niet bekend bij het vaststellen van de Westlandse Energie Opgave. Voorgesteld wordt om via de overhevelingsreserve een bedrag van € 164.000 over te brengen naar 2025 om mogelijk het project warmtenet Monster met aansluiten van gemeentelijke panden te realiseren. Hierover volgt binnenkort een voorstel aan uw raad.

Overheveling Transformatiefonds naar 2025 (programma 4 Mobiliteit en economie)

Door een gewijzigde planning verwachten we dat de werkzaamheden in 2025 worden uitgevoerd. Daarom stellen we een laatste overheveling van dit budget voor (€ 350.000). Eventuele restanten in 2025 gaan naar de algemene middelen.

Aanpassing kasritme bijdrage Westlandmuseum (programma 5 Zorg, welzijn en cultuur)

In de begroting was verwerkt in 2024 het eerste deel van de incidentele subsidie voor de verbouwing te verstrekken. De besluitvorming hierover heeft echter nog niet plaatsgevonden. Hierdoor zal de onttrekking in 2024 niet plaatsvinden. De begroting wordt hierop aangepast.

Lagere kosten Brede toegang en doorontwikkeling Sociaal Domein (programma 5 Zorg, welzijn en cultuur)

De personeelskosten voor de afwikkeling van de Brede Toegang vallen naar verwachting € 95.000 lager uit. De lagere personeelskosten ontstaan doordat enkele personeelsleden vroegtijdig ander werk hebben gevonden, zowel binnen als buiten de gemeente. De geraamde onttrekking uit de reserve Brede Toegang wordt hierop aangepast. De kosten met betrekking tot de doorontwikkeling Sociaal Domein vallen naar verwachting € 40.000 lager uit. De geraamde onttrekking uit de reserve Sociaal Domein wordt hierop aangepast.

Opvang vluchtelingen Oekraïne (programma 5 Zorg, welzijn en cultuur)

Op basis van de huidige inzichten vallen de kosten voor de opvang van vluchtelingen en statushouders mee, zodat er naar verwachting een hogere dotatie aan de reserve opvang vluchtelingen en statushouders van € 543.000 kan worden gedaan.

ICT eigentijdse dienstverlening (programma 11 Organisatie en overhead)

Op het Eigentijdse ICT Masterplan is een overschrijding op totaalniveau € 157.000 die niet geheel kan worden opgevangen binnen het totale I&A programma. Zoals aangegeven in de 2^e Afwijkingenrapportage. Voorgesteld wordt om dit tekort te dekken door een onttrekking van € 157.000 uit de reserve Masterplan digitaliseren.

Overig

Grondbedrijf (programma 3 Gebiedsontwikkeling)

Grondverkoop grondbanken Westlandse Zoom en ONW Waelpark

De verwachte grondverkoop voor 2024 vanuit de grondbanken Westlandse Zoom en ONW Waelpark zijn bijgesteld op basis van de actuele verwachtingen. Voor Westlandse Zoom worden grondverkoop verwacht voor een bedrag van € 24,6 miljoen. In het MPG 2024 was een verwachting opgenomen van € 28,5 miljoen. Voor ONW Waelpark is het de verwachting dat in 2024 circa 25% van de eerder ingeschatte grondverkoop van € 7,4 miljoen wordt gerealiseerd. Uitgegaan wordt dat circa € 2 miljoen in 2024 en de overige gronden met een waarde van circa € 5,4 miljoen in 2025 worden verkocht. De inschatting van de grondafname bij ONW Waelpark is moeilijk exact te bepalen, omdat de grondverkoop de liquiditeitspositie van ONW bepaalt die voor het grootste deel weer afhankelijk is van de exacte datum van uitgifte van gronden aan ontwikkelaars. Dit zal net voor of net na de jaarwisseling plaats vinden. Samen leidt dit tot € 9,3 miljoen aan grondverkoop die later zullen plaatsvinden.

Grondaankopen en sloopkosten grondbank Westlandse Zoom

De onderhandeling en oplevering van de aan te kopen percelen voor de grondbank Westlandse Zoom duren langer dan vooraf ingeschat. De kosten voor verwerving in 2024 zijn € 4,6 miljoen lager en de kosten voor sloop € 0,5 miljoen en schuiven door naar 2025.

Specifieke uitkering Wet Inburgering (programma 5)

De specifieke uitkering (SPUK) Wet Inburgering valt € 150.000 lager uit in 2024. Zowel de uitgaven als de inkomsten worden bijgesteld.

Middelen Beschermd Wonen en lokale toegang

De gemeente Delft is centrumgemeente voor de uitkering Beschermd Wonen (onderdeel van het gemeentefonds). Via Delft worden middelen ad € 165.000 ontvangen voor uitvoering van de regeling in Westland. Zowel de uitgaven als de inkomsten worden met dit bedrag verhoogd